

Woongoed Zeeuws-Vlaanderen
De heer S. Nöthen
Postbus 269
4530 AG Terneuzen

Ons kenmerk	17U.Eo82
Projectnummer	2017EDUo69
Behandeld door	drs. N.J.G. de Visser
Email	nathaliedevisser@edufact.nl
Telefoonnummers	0118 85 60 40 06 23284662
Betreft	Schoondijke Koningin Julianastraat 22-32, quickscan archeologie en cultuurhistorie

Grijpskerke, 29 augustus 2017

Geachte heer Nöthen, Beste Serge,

Naar aanleiding van het toezenden van uw opdracht voor het opstellen van een quickscan archeologie en cultuurhistorie voor bovengenoemd object – uw mail van 20 juli 2017 – kan ik u het volgende mededelen. Woongoed Zeeuws-Vlaanderen is bezig met een ontwikkellocatie in Schoondijke aan de Koningin Julianastraat (zie bijlage 1). In het plangebied zullen – indien de plannen doorgang vinden – 6 woningen ter hoogte van Koningin Julianastraat 22-32 worden gesloopt. De totale oppervlakte van de sloop is 346 m² en de sloop reikt tot circa 0,70 meter –mv, op dit niveau liggen de funderingen van de huidige woningen. Na de sloop wordt de grond verkocht als bouwkvelds in de particuliere sector (maximaal 2 woningen).

Het ontwerp in bijlage 1 is uitgangspunt voor deze quickscan. De gevolgen die het ontwerp heeft op de archeologische en cultuurhistorische waarden zullen worden getoetst.

Bestemmingsplan

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Kleine Kernen (2014). Binnen het plangebied ligt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4 (zie bijlage 2, rode zone). Dit betekent indien de werkzaamheden die dieper gaan dan het maaiveld een groter oppervlak beslaan dan 2.500 m², vergunningplicht bestaat.

Afwijken van de daaruit voortkomende onderzoeksplicht kan, indien de gemeente Sluis op basis van een advies van een archeologisch deskundige zou besluiten dat archeologisch onderzoek niet noodzakelijk wordt geacht (Artikel 30.4.4 van het bestemmingsplan).

Momenteel ligt het nieuwe archeologiebeleid ter inzage voor vaststelling. Dit zal daarna in een facetbestemmingsplan archeologie voor de hele gemeente Sluis worden opgenomen. De vrijstelling voor het plangebied is daarin verkleind naar 500 m² maar wel met een vrijstelling tot 0,40 meter –mv.

U heeft aangegeven dat momenteel een herziening van het bestemmingsplan gaande is. Bij een herziening dient altijd het vigerende archeologiebeleid opgenomen te worden. Om die reden zal ik uitgaan van het nieuwe beleid voor deze plannen. Eventuele vergunningen zullen ook volgen uit het nieuwe of herziene bestemmingsplan.

Archeologie

Rijksmonumenten

In het plangebied en in de directe omgeving daarvan zijn geen wettelijk beschermde archeologische rijksmonumenten gelegen.

Gemeentelijk archeologiebeleid

De gemeente Sluis heeft in 2013 een eigen archeologiebeleid vastgesteld. Dit beleid is niet opgenomen in het huidige bestemmingsplan. Conform het archeologiebeleid 2017 van de gemeente Sluis bestaat binnen het plangebied de volgende verwachting op het voorkomen van archeologische waarden (zie bijlage 4, donkerpaarse zone):

- een hoge verwachting (Categorie 4) op het aantreffen van archeologische waarden.

Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek (zie bijlage 3)

In Archis 3.0, de nationale database voor vindplaatsen in Nederland, worden ter plaatste en in de directe omgeving van het plangebied geen archeologische vindplaatsen vermeld. Ook werden er geen archeologische onderzoeken uitgevoerd binnen het plangebied. In de directe en wijdere omgeving van het plangebied werden wel een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd.

OM 21814 betreft een bureauonderzoek met boringen in de Rembrandt van Rijnstraat. Er werd niet aangetroffen.

OM 6266/ 7397/14574: reeks archeologische onderzoeken en Opgraving in 2004-2005:

In november 2005 werd in opdracht van de gemeente Sluis archeologisch onderzoek uitgevoerd in Schoondijke (gemeente Sluis) op de locatie Technopark. Het onderzoek en rapport is tot stand gekomen door een samenwerking van ADC ArcheoProjecten en het VNC-project Verdwenen cultuurlandschappen in het grensgebied van Vlaanderen en Nederland van de Universiteit Gent (België) en de Universiteit Wageningen. In het plangebied langs de Einsteinstraat werd een industriezone uitgebreid. Deze bouwplannen zouden de aanwezige archeologische resten vernietigen. Vooronderzoek heeft immers uitgewezen dat zich op deze plaats laatmiddeleeuwse bewoning bevond. Er werd een middeleeuwse omwalde hoeve verwacht. Historisch-geografisch onderzoek kon dit vermoeden reeds voor de start van de opgravingen bevestigen. De site werd geïdentificeerd als een niet bij naam genoemd hof met walgracht, zoals vermeld staat in de ommeloper van de Oude Yeveawatering uit 1550-1551. Ook de eigendom geschiedenis gedurende de 16de eeuw kon in belangrijke mate gereconstrueerd worden. Tijdens het archeologisch onderzoek kwamen resten aan het licht van een omgracht en deels ommuurd opperhof, en een neerhof met stalgebouw. Op het neerhof zijn onder andere een stalgebouw, enkele hooioppers, grachten, kuilen en een drenkput onderzocht. Vondstmateriaal wees uit dat de site bewoond is tussen de tweede helft 13e of 14e eeuw en de late 16e eeuw. De site, gelegen op enkele honderden meters ten noordwesten van de verdwenen dorpskom van Oud-Schoondijke, werd ontsloten door een netwerk van waterwegen en was gebouwd op de grens van akker- en grasland. Vermoedelijk werd de site onder de oorlogsdruk verlaten in het laatste kwart van de 16e eeuw (Tachtigjarige Oorlog, 1566-1648). Het landschap rond Oud- Schoondijke werd kort nadien door de Zeventien Provinciën (Noordelijke Nederlanden) onder water gezet als verdedigingsmaatregel tegen het Spaanse leger onder Alexander Farnese. De jaren erop ontwikkelde het goed georganiseerde

middeleeuwse landschap zich in een getijdenlandschap, waardoor de site en het omringende land grotendeels onder sedimentatie verdween. Pas omstreeks 1650 werd de omgeving opnieuw bewoonbaar. Historische gegevens en een greep uit het schaarse vondstmateriaal wijzen erop dat de bewoners van het opperhof tot de hogere lagen van de middeleeuwse samenleving behoorden. Diverse gegevens geven aan dat men zich met ambachtelijke taken, landbouw en veeteelt bezig hield. Of hierbij alleen voor eigen gebruik of ook voor commerciële doeleinden is geproduceerd, is niet duidelijk. De veestapel werd wellicht voornamelijk voor melkproductie gehouden, getuige de vele melkteilen die zijn gevonden. Resten van zaden tonen aan dat in de omgeving vlas en granen werden verbouwd en verwerkt.

Deze vindplaats werd in het gemeentelijk beleid als vindplaats opgenomen (zie bijlage 4, noordelijk gelegen rode zone).

Zaaknummer 3993660100 en 4013917100 – In 2016 werd door Artefact in kader van rioleringswerkzaamheden een Bureauonderzoek met boringen uitgevoerd. Op basis van de hoge verwachtingen werd een in 2016/2017 een Archeologische Begeleiding uitgevoerd bij de graafwerkzaamheden. Daarbij werden resten uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Het onderzoek is echter nog niet afgerond.

In het Zeeuws Archeologisch Archief is geen nadere informatie bekend over het plangebied.

Dinoloket

In het Dinoloket zijn met betrekking tot het plangebied zelf geen gegevens voorhanden. Helaas zijn geen gegevens van bruikbare boringen uit de directe omgeving voorhanden.

Actueel Hoogtebestand Nederland en luchtfoto's (zie bijlage 5)

Op het AHN3 is goed te zien dat de hogere delen gelegen zijn ter plaatse van het 17e eeuws geometrisch stelsel van wegen.

Oude kaarten (zie bijlage 6)

Schoondijke is een kruiswegdorp aangelegd volgens een 17e eeuws geometrisch plan met een centraal plein (zie Visscher-Romankaart). Na zware verwoesting in 1944 werd het plein naar één kant verlengd. Aan de uitvalswegen komt nog vooroorlogse bebouwing voor uit de eerste helft van de 20ste eeuw. Schoondijke wordt in 1248 voor het eerst genoemd; echter in 1583-85 verdwijnt het dorp door militaire inundaties. In 1652 wordt het dorp (dat aanvankelijk Willemsdorp zou gaan heten) opnieuw gesticht volgens een geometrisch grondplan op een kruising van belangrijke wegen (de Lange Heerenstraat en de Willemsweg). Sporen van het oude Schoondijke zijn gevonden, iets ten oosten van het huidige Schoondijke. De begraafplaats ligt op een verhoging.

In het kader van deze quickscan werden een reeks oude kaarten bestudeerd vanaf de 17^e eeuw: Visscher-Roman 1650, Hattinga 1750, Kadastrale Minuut 1832, TMK 1856, Bonnebladen 1916, topografische kaartenreeks 1945 tot op heden. Op de oude kaarten zijn geen aanwijzingen gevonden voor relevante archeologische sporen ter plaatse van het plangebied uit de Nieuwe Tijd. Het plangebied is telkens gelegen aan de westzijde van de bebouwing langs de huidige Dorpsstraat.

Dit is ook op de Kaart van Hattinga en latere kaarten goed af te leiden. Ook het beeld op het AHN laat zien dat de Dorpsstraat hoger gelegen is en het plangebied veel lager ligt.

Recente verstoringen

In het grootste deel van het plangebied zijn recente verstoringen aangebracht door bestaande bebouwing. Deze zal worden gesloopt.

De aanlegdiepte van de huidige funderingen niet bekend. Er wordt hier uitgegaan van 0,70 meter – mv.

Cultuurhistorie

Ter plaatse van het plangebied liggen geen cultuurhistorisch belangrijke objecten (zie bijlage 7). Wel is ter plaatse van het plangebied een molenbiotoop gelegen (code GEO-2853). De molen 'Hulsters molen' staat aan de Lange Heerenstraat 71 in het zuidwesten van Schoondijke de Molenkreek. Vanuit het zuiden wordt het zicht op de molen belemmerd door hoge bomen. De molen is een ronde, stenen korenmolen, type beltmolen, met een belthoogte van 3,5 m. In 1884 woei de voorganger van de Hulsters Molen, een standerdmolen, om en werd vervangen door een bakstenen molen. Deze moest in 1900 na een brand in de kap worden herbouwd. Tot 1970 werd er beroepsmatig graan gemalen met een electromotor. Na een grote restauratie begin jaren negentig van de 20ste eeuw, maalt de molen weer, nu op vrijwillige basis.

Een molenbiotoop is het gebied rondom de molen dat van essentieel belang is voor de vrije windvang en het zicht op de molen.

Advies Archeologie

In het herziene bestemmingsplan dient voor het plangebied een Waarde-Archeologie 2 opgenomen te worden. Dit betekent dat een vrijstelling geldt tot 500 m² en 0,40 meter –mv, conform het huidige archeologiebeleid. Conform de bepalingen in het nieuwe bestemmingsplan geldt geen vergunningsplicht voor de geplande werkzaamheden, omdat de werken een oppervlak beslaan dat kleiner is dan 500 m².

Voor het plangebied geldt de **Meldingsplicht Archeologie**. De gemeente Sluis voorziet hierin door middel van een Plan van Aanpak Toevalsvondsten. De initiatiefnemer zorgt ervoor dat een archeoloog binnen 24 uur ter plaatse kan komen om een waarneming uit te voeren.

Advies Cultuurhistorie

Conform de bepalingen in het bestemmingsplan geldt geen vergunningplicht voor cultuurhistorie voor de geplande werkzaamheden.

Samenvatting

Locatie	Vergunningplicht Archeologie Cultuurhistorie	Advies Archeologie Cultuurhistorie
Schoondijk Koningin Julianastraat	Archeologie: NEE	Geen nader onderzoek noodzakelijk
	Cultuurhistorie: NEE	Geen gevolgen

Bovenstaand advies is mijn advies als Senior KNA archeoloog en Senior adviseur archeologie. De gemeente dient dit advies te overwegen. De gemeente mag echter ook beargumenteerd afwijken van dit advies.

Indien u akkoord gaat met dit advies, kunt u dit aan de gemeente Sluis voorleggen in kader van het vooroverleg.

Aan dit advies kunnen, behoudens opzet of grove nalatigheid onzerzijds, geen rechten worden ontleend, noch eventuele schade die daaruit zal voortvloeien worden geclaimd.

Indien u naar aanleiding van dit advies nog opmerkingen of vragen heeft, kunt u mij bereiken via de contactgegevens vermeld in het briefhoofd.

Met vriendelijke groeten,

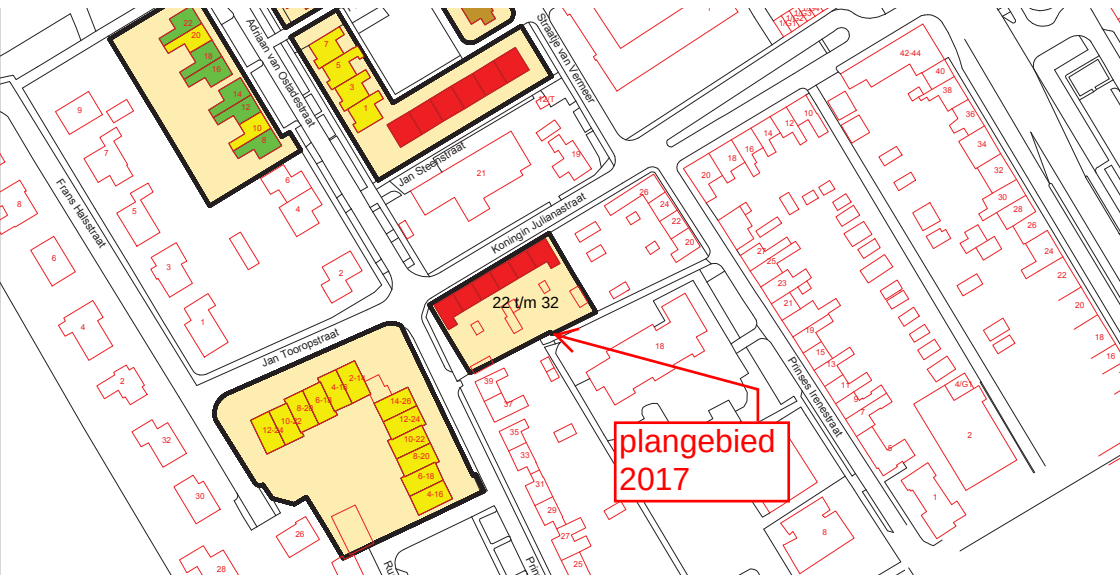
Nathalie de Visser

SENIOR ADVISEUR ARCHEOLOGIE & CULTUURHISTORIE

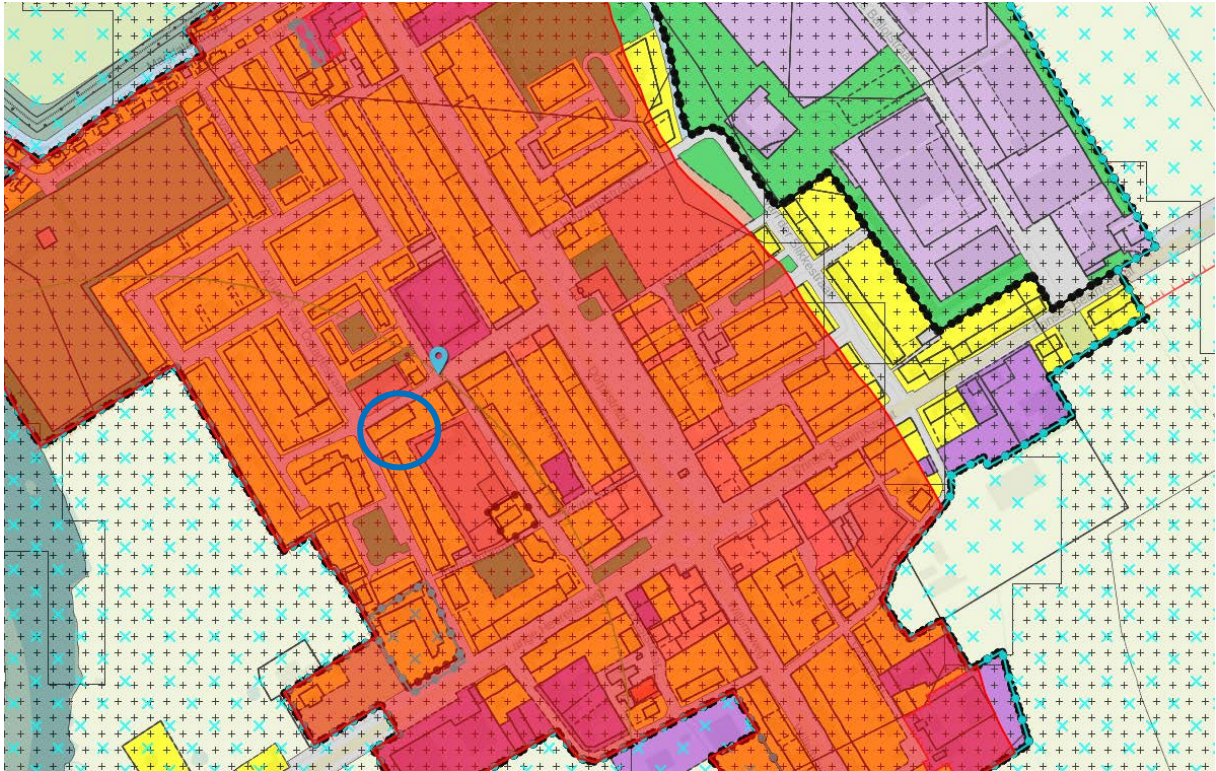
BIJLAGEN

1. PLANLOCATIE EN PLANNEN
2. BP WAARDE-ARCHEOLOGIE 4 (RUIMTELIJKEPLANNEN.NL)
3. KAART ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN EN VINDPLAATSEN DD 3 AUGUSTUS 2017
4. UITSNEDE ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART KERN ZUIDZANDE BELEID 2017
5. ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND 3
6. OUDE KAARTEN 1650, 1750, 1832 EN 1916
7. UITSNEDE CULTUURHISTORISCHE WAARDENKAART 3 AUGUSTUS 2017

BIJLAGE 1 – PLANLOCATIE EN PLANNEN

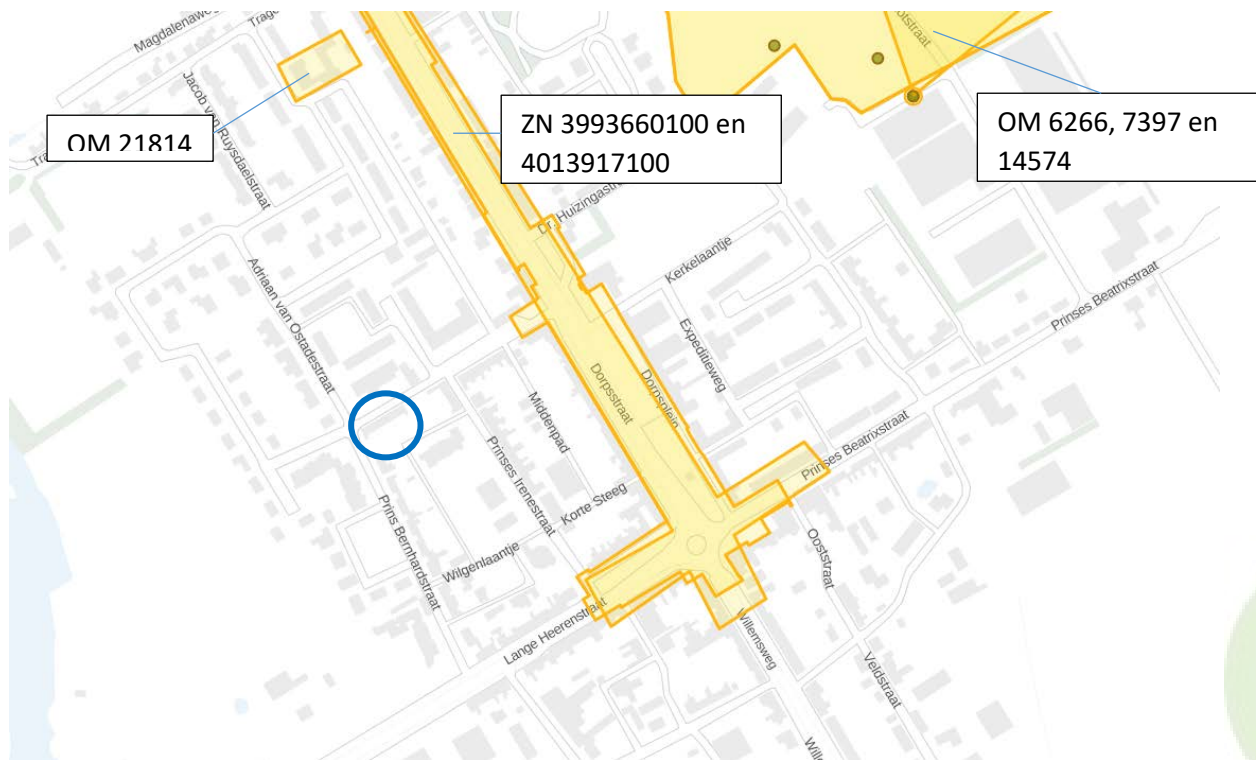

BIJLAGE 2 - UITSNEDE BESTEMMINGSPLAN

Rode zone = Waarde-Archeologie 4 (tot 2.500 m² vrijgesteld).
(Bron: ruimtelijkeplannen.nl, 3 augustus 2017)

BIJLAGE 3 – KAART ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN

ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN VANAF 2000

OM 21814 – 2007 ADC Archeoprojecten. Bureauonderzoek met boringen aan de Rembrandt van Rijnstraat. Geen vervolgonderzoek.

OM 6226/7397/14547: 2004/2005: Onderzoeken door RAAP, ADC Archeoprojecten en Universiteit Gent bij de aanleg van een Technopark bij de Einsteinstraat in 2004. Hier werd een motte aangetroffen bij een opgraving in 2005.

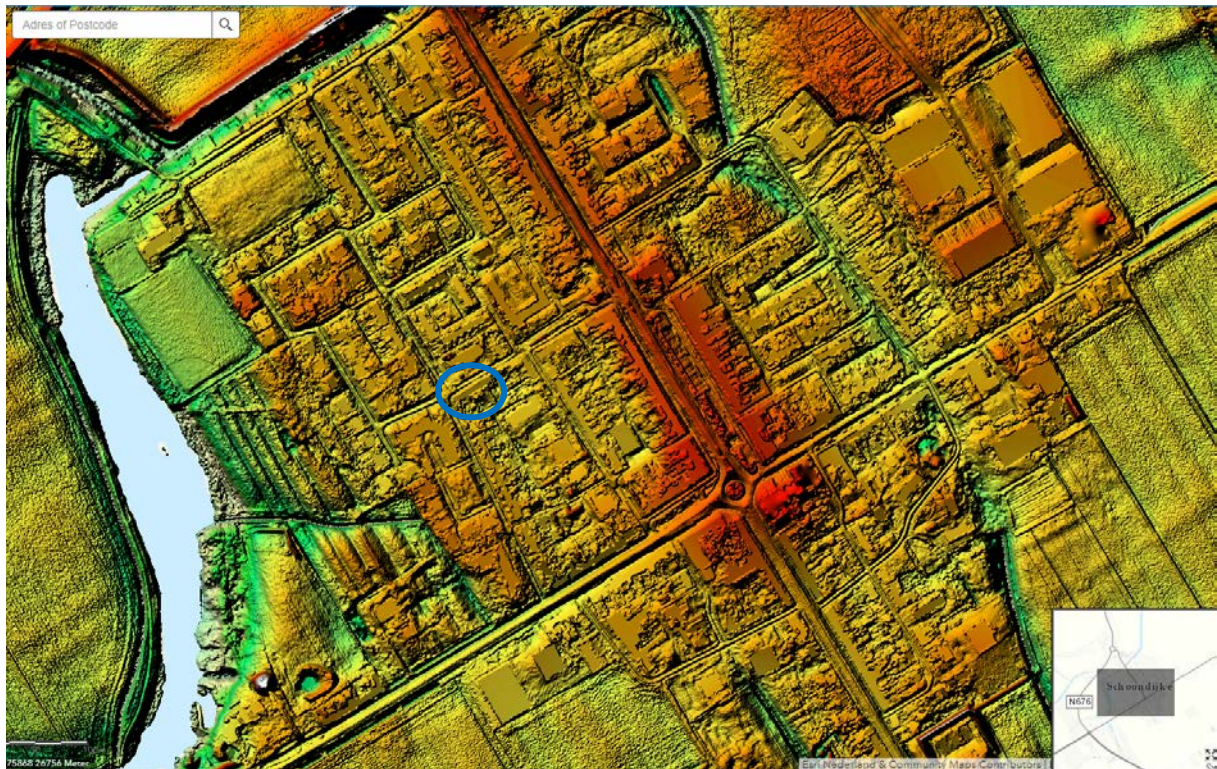
Zaaknummers 3993660100 en 4013917100: Bureauonderzoek en Archeologische Begeleiding in 2016/2017 door Artefact ten behoeve van de rioleringswerken. Het onderzoek is nog niet afgerond.

BIJLAGE 4 - ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART GEMEENTE SLUIS 2017

DONKERPAARSE ZONE = EEN HOGE VERWACHTING OP HET AANTREFFEN VAN ARCHEOLOGISCHE RESTEN

BIJLAGE 5 ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND (AHN3)

BIJLAGE 6 OUDE KAARTEN 1650, 1750, 1832 EN 1916

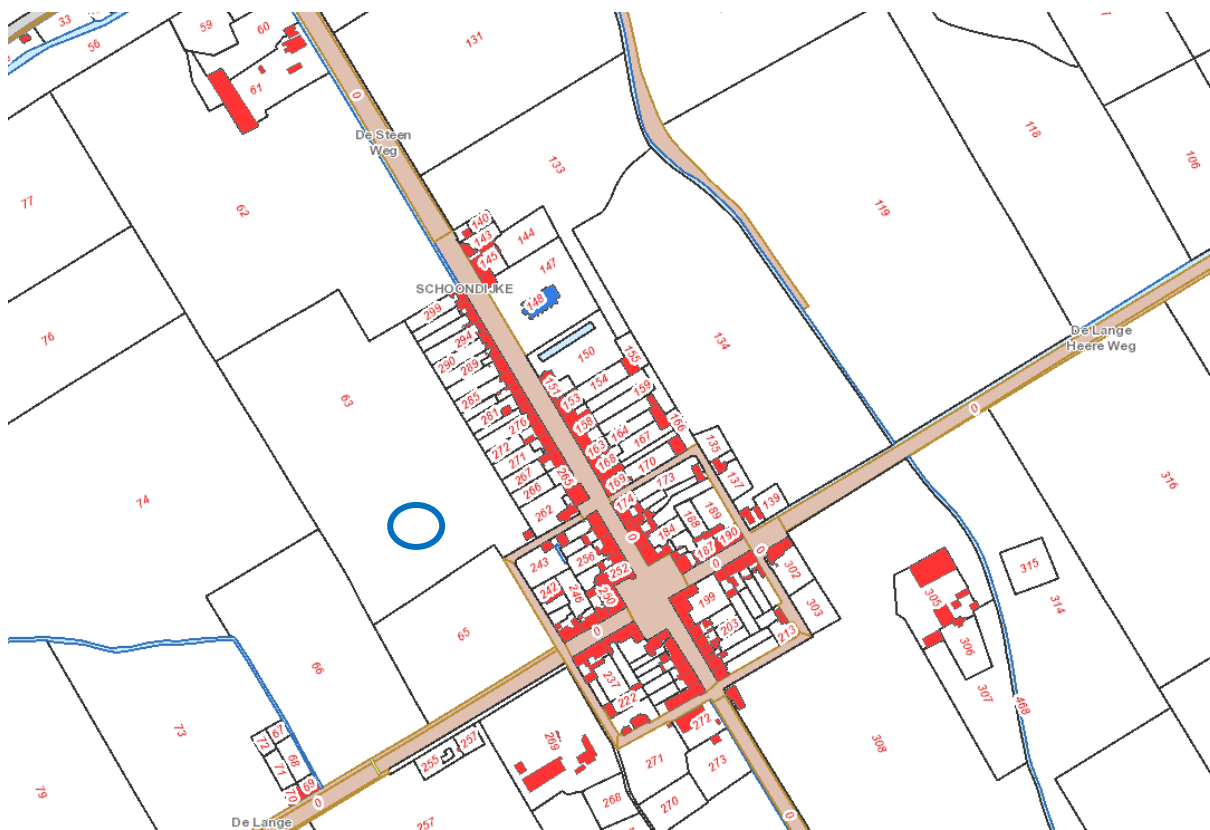
Kaart Visscher-Roman 1650

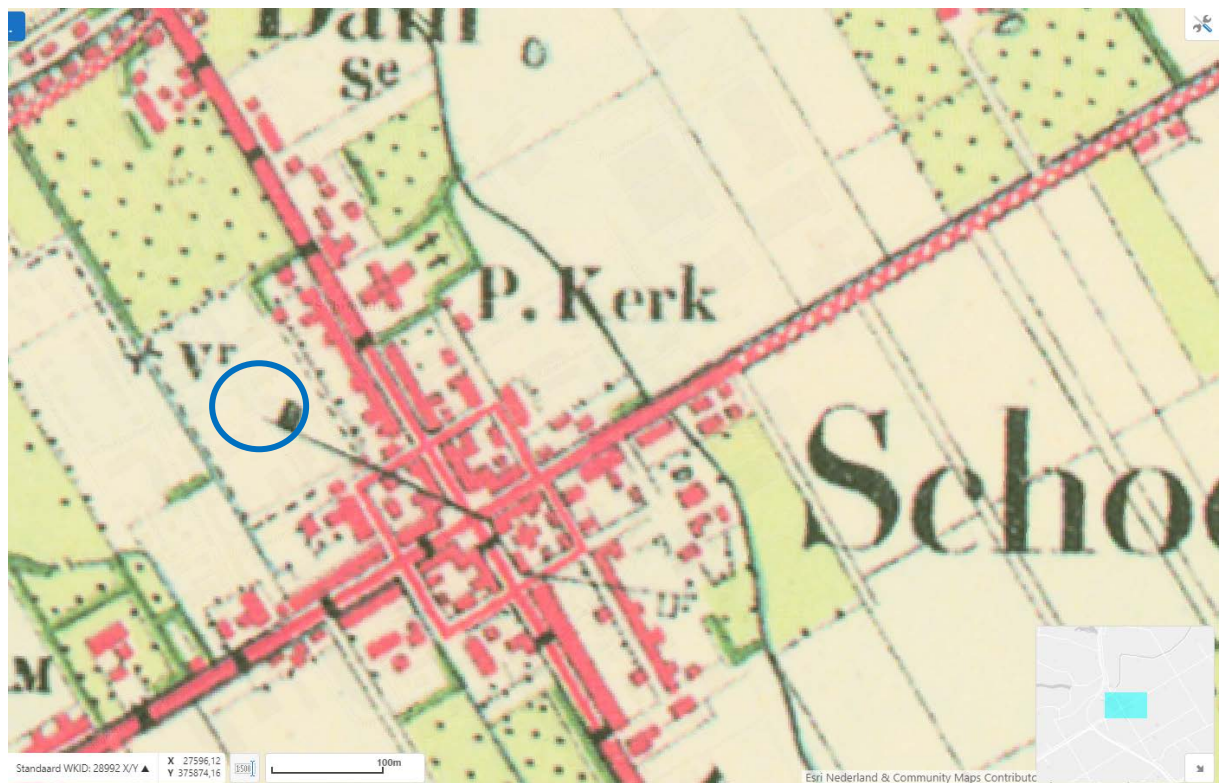
Kaart van Hattinga 1750

Kaart Kadastrale Minuut 1832

Kaart Bonnebladen 1916

BIJLAGE 7 CULTUURHISTORISCHE HOOFDSTRUCTUUR (GEOLOKET)

